

SAŠA BRAJNIK

Portret slovenskega talibana

(ali zakaj ne bom sodelovala pri reševanju podmornice)

V prejšnji številki Sodobnosti se je zadržano duhoviti in prijetno, morda celo hudobno zviti gospod Miroslav Slana – Miros pogovarjal z znanim slovenskim rogoviležem Janezom Rugljem in mu pri tem postavil kar nekaj (pozornemu bralcu očitnih, dr. Ruglju pa v njegovi navdušeni samozaverovanosti docela nevidnih) pasti, v katere se je dobri doktor podal z nezadržno bravuro maratonca, za kakršnega se tako ponosno razglša. S tem je Miroslav Slana – Miros opravil nekaj, čemur se, če se ne motim, reče *coup de grace* (milostni, smrtni strel), saj je starega partizana (ki ga fotografija, posneta v partizanski uniformi, ko mu je bilo šestnajst let, prikazuje perspektivno mnogo bolj človeškega, kot je pozneje postal) dokončno odpisal in odrešil muk ne samo njega, ampak (upajmo) tudi nas, ki moramo zadnja leta prenašati njegove medijske klovnarije. Pametni doktor se je namreč v svojih prejšnjih javnih nastopih že tolikokrat razstrelil na koščke, da je od njega ostala samo še kirurško sešita podoba javnega strašila, ki se ga ne bojijo več niti vrabci. Intervju v Sodobnosti je odpihnil celo to strašilo, in tako zdaj smemo upati, da je Rugljeve medijske odisejane dokončno konec in sme računati samo še na to, da ga povabijo na večerjo ljudje, ki želijo zabavati druge goste ali pa z njim strašiti neubogljive otroke.

Kljub temu ne kaže ostati zgolj pri upanju, da se bo stari partizan v prihodnje omejeval na svoje poklicno delo. Treba mu je povedati (vsekakor na manj grob način, kot je to sposoben storiti on), da nekatere njegove izjave niso samo neokusne in za lase privlečene, ampak spominjajo po svojem tonu nestrpnosti

do vseh drugačnih in drugače mislečih (predvsem pa drugače čutečih!) na stališča ljudi, po katerih te dni v Afganistanu padajo ameriške bombe. Taliban-sko pravičniška zaverovanost v zveličavnost lastnih pogledov in zaničevalna sovražnost do vseh "pezdetov", ki ne živijo po njegovem kopitu, je Rugljeva najznačilnejša lastnost, njegov "trademark", bi rekli. Zanesljivo se niti sam ne zaveda, da bi nekatere njegove izjave imele večjo težo, če ne bi bil tako pošastno zagledan v svojo velepomembnost. Nikakor ne bi sprejel politične funkcije, pravi, toda "če bi bila že nuja, bi sprejel mesto prosvetljenega absolutističnega vladarja". In kaj to pomeni? "To pomeni: ubogati!" Tudi če bi mu kdo ponudil takšno mesto, bi še zmeraj bilo treba najti nekoga, da dr. Ruglja "prosvetli", saj bi drugače ostal samo "absolutistični" vladar, ne pa tudi prosvetljeni, razen seveda v svojih lastnih očeh. Ena od prvih posledic njegove "prosvetljenosti" bi zanesljivo bila, da bi morali vsi mi, njegovi podložniki, vsako jutro vstati ob petih in pred zajtrkom preteči maraton. Preostanek dneva bi morali preživeti po njegovih predpisih, saj si ni mogoče zamisliti, da bi v svoji zdraviteljski vnemi komur koli dovolil, da diha po svoje. Kako neki, ko pa "Rugelj pomeni biti partizan, doktor znanosti, psihiater, pomeni biti samozavesten, pokončen, neustrašen". No, partizanov že dolgo ni več in nekateri so bili res pravi človekoljubi, o tem imamo dovolj podatkov. Biti "samozavesten, pokončen, neustrašen" pa so osnovnošolske besede iz partizanskega besednjaka, ki jih niti najbolj starokopiten oče ne bi več upal servirati svojim otrokom.

Slovenija, v kateri bi vladal "prosvetljeni" vladar Rugelj, bi v tolikšni meri spominjala na Afganistan "svetih učencev", da bi se lahko preimenovala kar v Talibanijo. Tam so samooklicani lastniki islama moškimi prepovedali, da se brijejo, Rugelj pa bi storil ravno nasprotno, saj je svojemu sogovorniku v intervjuju povedal: "Če bi vi na primer prišli k meni, bi vam rekel, ja, lahko se vključite, ampak najprej se morate malo ostriči in obriti, kot se normalen moški. Če na to ne bi pristali, ne bi imeli nobene možnosti, da s svojo zunanostjo kvarite videz zunanje dostojnosti ljudi v mojem programu." No, zdaj vemo: normalen moški je tisti, ki se redno brije in striže; kakršno koli odstopanje od čistega tipa (*Heil!*) bi prestopniku že prineslo bog ve kakšno kazen za antisocialnost, nemarnost, lenuharstvo, neubogljivost. V najboljšem primeru bi mu "prosvetljeni" vladar dovolil, da se preseli v Afganistan, kjer bi lahko bil bradat po mili volji. Tam mu tudi ne bi bilo treba vsak dan teči, saj so talibani, ki so "prosvetljeni" na svoj način, prepovedali vse vrste športa, ne glede na to, da so, kot v svoji vsevednosti pravi Rugelj, "v zgodovini uspevali tisti, ki so imeli maksimalno fizično moč, ki so lahko korakali, tekli". Tako kot Stephen Hawking? Ali papež Janez Pavel II.? Ta dva nista samo neuspešna, ampak nič manj kot kretena, kajti "kdor se ne uri v aerobni vadbi, je kreten!"

Kako bi se v Rugljevi Talibaniji godilo ženskam, si ni težko predstavljati, saj so ženske v Sloveniji "v glavnem zarukane, neprosvetljene, nevedne – to je sicer razumljivo, saj imajo moški povprečno samo trinajst minut časa za branje časopisa, ženske pa le dve in zato nič ne vedo, razen tega, kar sem pa tja med

kuhanjem krompirja in žgancev vidijo na televiziji". Če bi torej brale časopis (katerega?) vsaj trinajst minut na dan, bi vedele toliko, kot vedo moški, kajti v časopisu (katerem, Nedeljskem dnevniku?) je na voljo vse znanje tega sveta. Mogoče bi ženske lahko brale časopis nekoliko dlje, če ne bi "prosvetljeni" vladar od njih po drugi strani zahteval, da se "opredelijo za aktivno, ustvarjalno življenje", kar po njegovem pomeni (že spet) "telovadba, tek z maratoni, planinarjenje s prehojenimi transverzalami ... tvorno sodelovanje v moževem poslanstvu ... seksualno telovadenje, dokler ne omedlijo", vse pač, kar se "prosvetljene-mu" vladarju v kakem trenutku zahoče. Kje naj bi ženska našla čas, da bere časopis dlje kot dve minuti, ko pa se "moder moški poroči tudi zato, da ima na dosegu roke ljubico in vse, kar spada zraven: kuharico, gospodinjo, ki poleg tega hodi še v službo in mu prinese še plačo, on pa je glavni blagajnik"?

Če bi se ženska izneverila tej "prosvetljeni" podobi ženskosti, bi se je "glavni blagajnik" preprosto "odkrižal in si nabavil novo". Kar je po lastnem priznanju storil štirikrat v svojem življenju, in to zmeraj takrat, ko se je ženska odločila, da mu ne bo več sledila. Ženske, ki se dajo preprosto "nabaviti", po vsej verjetnosti niso takšne vrste, da bi jih "prosvetljeni" vladar lahko spoštoval, zato se (zarukana, kot očitno sem) čudim, da si jih ni nabavil več kot štiri. Mogoče je dvojje: ali navsezadnje ni toliko "nabavljivih" žensk, kot bi to Rugelj in njegovi moški kloni želeli, ali pa si je neustrašni in samozavestni doktor znanosti omislil postranske nabave. Kot zdravnik, ki ni še nikoli slišal za Hipokrata, brez zadrege trdi, da "medicina ni zato, da pomaga". Za kaj potem je? Za to, da pomaga terapevtu, kaj pa drugega! "Ženska pri terapiji lahko uspe samo, če je lepa in bogata. Bogata mora biti, da si zdravljenje financira, lepa pa zato, da se ustvari neki magari samo platonski, transferni odnos med terapevtom in bolnikom. Če tega ni, se z njo nihče ne bo ukvarjal." Gorje bolnicam, ki niso lepe in bogate. Gorje bolnicam, ki odklonijo "neki magari samo platonski", kaj šele neplatonski "transferni" odnos s terapevtom. Dobri doktor se ne bo ukvarjal z njimi. Zakaj pa bi se, saj so same krive, da mu niso v nobeno korist! Ali ni popolnoma jasno, da morajo poleg lepote in denarja zdravniku prinesiti tudi obljubo, da si jih lahko, če tako hoče, "nabavi" za svoje ure "telovadbe"? Povsod drugje (razen, mogoče, v Afganistanu) bi psihiater po takšni javni izjavi izgubil licenco; v najboljšem primeru bi moral svoje nemoralno stališče pojasniti zdravniški zbornici. Pri nas, v državi delinkventnih pesnikov, pezdeto, pijancev, zarukancev, homoseksualcev, lezbijk, lenuhov, roparjev, prevarantov, parazit-skih upokojencev in drugih izvržkov (ter enega samega, neposnemljivega dr. Ruglja) to ni potrebno.

Morda ni potrebno zato, ker "prosvetljeni" dr. Rugelj ni edini slovenski moški, ki (glasno ali po tihem) misli, da je med moškim in žensko velikanska, nepremostljiva razlika. "Ženske sploh nimajo možnosti, da bi se oblikovale, kot se oblikujejo moški, ker nimajo svojih programov ... Naj se ne repenčijo, ampak niti ena ne bo sodelovala pri reševanju podmornice. Če bi bile sposobne, bi bile

zraven. Niso in ne bodo ... Vse, kar je ustvarjeno na svetu na področju filozofije, fizike, matematike, so ustvarili moški." Zgovorni doktor bi lahko omenil še druge stvari, ki so jih ustvarili moški, ženske pa ne: ozonsko luknjo, atomsko bombo, onesnaženje okolja, vojne, razne vrste fašizmov in drugih totalitarizmov, suženjstvo, imperializem, ekonomsko sebičnost, korporativno nasilje, biološko in kemično orožje, terorizem in celo vrsto zblojenih utopizmov, zaradi katerih je moralo umreti mnogo milijonov nedolžnih ljudi. Naj mi "prosvetljeni" doktor ne zameri, če raje ne bi sodelovala pri reševanju podmornice. Naj jo rešuje kar sam, skupaj s svojimi kameradi, ki podobno mislijo. Kot zaručana feministična ženska imam pametnejše opravke v svetu, v katerem je, kot pravi dr. Rugelj, "vloga moškega resnično veličastna". Kot nebogata, čeprav še kar lepa feministka se raje gibljam v tistih krogih (tudi moških), kjer se ljudje ne delijo na moške in ženske, na pezdete in ruglje, na lenuhe in maratonce, na bogate in revne, na lepe in grde, na normalne in homoseksualne moške, na uspešneže in falirance, ampak so zgolj ljudje v svoji naravni človeški različnosti, pozorni in strpni, pošteni in nenasilni, pripravljeni pomagati ne samo sebi, ampak tudi drug drugemu in celo neznancem. Prepričana sem, da sodi v takšne kroge večina ljudi v Sloveniji, ki bi jo "prosvetljeni" doktor rad spremenil v Talibanijo.

Večina, ne pa vsi. Bojim se, da razmišlja na podoben način kot dr. Rugelj še kar nekaj ljudi v Sloveniji, mnogo, mnogo preveč ljudi, in prepričana sem, da med ljudmi, ki tako razmišljajo, ni niti ene ženske. Tako razmišljajo samo moški, ki jim ne more pomagati niti Rugljeva "šola za zapoznelo dozorevanje", saj bi ta šola njihove predsodke zgolj okrepila. Tako razmišljajo moški, ki so mentalno obtičali v orbiti že zdavnaj preseženega mačizma najbolj balkanske vrste: potencialni (in tudi dejanski) nasilneži, posiljevalci, pobijalci, agresivneži, ki jim v obraz butne kri že, če jim prekrži pot avto, v katerem sedi za volanom ženska. Tako razmišljajo moški, ki se imajo za velike frajerje in ljubimce, ker so prepričani, da vedo, kaj ženske hočejo in potrebujejo, in so jim to pripravljeni dati, tudi če se ženske upirajo. Kaj ženske v resnici hočejo, jih sploh ne zanima. Nobenega oralnega seksa, nobene nežnosti, nobene medsebojne masturbacije, zgolj "penetriranje v vagino". Zgolj natepavanje, praznjenje testisov. Romantična ljubezen à la Rugelj. Hvala. Raje bi se zaprla v celico v najbolj oddaljenem samostanu. Raje bi umrla, kot da bi se dala "nabaviti" takšnemu neskončno neprivlačnemu in nagnusnemu tipu nasilnega gobezdača, kot je dr. Janez Rugelj. Raje bi naredila samomor, kot da bi kdaj potrkala na njegova zdravniška vrata. Raje bi se spremenila v mravljinčarja, kot da bi se družila s člani njegove terapevtske skupine, če razmišljajo vsaj napol tako, kot razmišlja njihov firer. To je mera mojega spoštovanja do njegove profesionalnosti. In do vseh tistih moških, ki na ženske, homoseksualce, lezbijke, pesnike, pisatelje in "druge vagabunde" gledajo tako "prosvetljeno" kot on. "Čislati moramo estetiko!" vzklika veliki psihiater, ki je tako popoln, da "ne more najti adekvatnega sogovornika". In potem nam ponudi primer svoje estetike: "Penetriranje v čisto vagino

je povsem nekaj drugega kot v smrdljivo rit. Treba je uporabljati natančne izraze, da se ve, kam homoseksualci spadajo.”

Tudi jaz bom uporabila natančne izraze. Če se dr. Ruglju zdi rit smrdljiva, je to zato, ker si je nikoli dovolj ne opere. Očitno si tudi ust ne opere tako pogosto, kot bi to zanj (in za nas) bilo dobro. Nekoliko več oralne higiene mu ne bi škodilo. Prav tako mu ne bi škodilo, da bi kdaj poleg časopisa, ki ga vsak dan bere trinajst minut, prebral še kakšnega drugega, ali kakšne razprave, ki bi mu povedale, kako o ženskah, homoseksualcih, lezbijkah, delinkventnih pesnikih in drugih izvržkih razmišljajo v nekoliko bolj kulturnih okoljih, kot je naše. Na pragu Evrope? Vsekakor, z Rugljem na čelu. S kulturo, kakršno zagovarja “prosvetljeni vladar” umazanih ust, lahko zasedemo prvo mesto v ligi civiliziranih narodov. In na koncu bom uporabila še en natančen izraz. Mogoče Janez Rugelj res nima popolnoma adekvatnega sogovornika. Pa ne zato, ker bi bil tako zelo pameten. Ravno nasprotno. Nima ga, ker ni nikogar, ki bi se bil sposoben spustiti na raven njegove nevednosti.